

društvom, da bomo poznali svoje ljudi, na katere nismo prav nič ponosni.

Sedeš društva je sedaj v Ajdovščini. Letnina se pošilja g. Ignaciju Križman, nadučitelju v Dornbergu, ki opravlja blagajniške posle.

Književnost in umetnost.

Slovenski Obrtnik. Deželna zveza kranjskih obrtnih zadrug je sklenila izdajati svoje glasilo, ki je tudi 1. januarja t. l. izšlo pod imenom »Slovenski Obrtnik«. Iz programa listovega posnemamo, da bo zastopal »Slov. Obrtnik« koristi in težnje obrtnega stanu ter da je v prvi vrsti ustanovljen, da organizira slovenske obrtnike v celoto za skupno nastopanje v stanovskih vprašanjih.

Novi Slovenski Štajerc se imenuje list, ki je začel izhajati v Hribarjevi tiskarni v Ljubljani. Izdajatelj in urednik listu, ki bo izhajal po 2 krat v mesecu, je Cvetko Golar.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani« so darovali: g. Vinko Pollak, inženir v Trzinu, 200 K pokroviteljine; g. I. Šešek iz Stolca, polovica od krsnog slavlja kod Vase Bogojeviča, 6 K; prijateljsko omizje v gostilni g. Majarona v Brezovici pri Borovnici ob godovanju tovariša Frana Paplerja, 10 K; tovariš Jakob Cepuder nabral pri občinski seji v Hrušici pri Ljubljani, 18 K; č. g. Vilko Paulus, župni upravitelj na Šenturški gori, 2 K; g. Ivan Bizjak, pekovski mojster in posestnik v Ljubljani, 2 K; tovariš Leopold Baebler nabral v veseli družbi v Idriji 3 K 10 h; tovarišica Alojzija Izlaker nabrala pri omizju v Predgradu 2 K; tovariš L. Vozel nabral v veseli družbi pri Hrastarju v Trebnjem 6 K 43 h; g. Janez Vurnik, posestnik i. dr. v Radovljici, 5 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Živeli nabiralci in nabiralki! Bog plati!

Letnina à 2 K za učiteljski konvikt za l. 1906 so plačali: tov. Jakob Cepuder, nadučitelj v Hrušici pri Ljubljani; tov. Fran Lavtižar, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; tov. Anton Kadunc, učitelj v Tribučah; tov. Antonija Kerže, učiteljica v Babnem polju; tov. Janko Muren, učitelj v Draščicah; šolsko vodstvo pri Sv. Lenartu nad Škofjo Loko; tov. Karel Završnik, nadučitelj v Dupljah; tov. J. Wohinz, učitelj v Kresnicah; tov. Ivan Kutnar, nadučitelj v Žuženberku; tov. Fran Potokar, nadučitelj pri Sv. Lorencu ob Temenici; tov. F. Vilhar, učiteljica v Šembijah pri Knežaku; tov. Ivan Petrovčič, nadučitelj v Kranski gori; tov. Fran Krmelj, učitelj na Šenturški gori; tov. Joško Bergant, učitelj v Turjaku; tov. Matej Jug, nadučitelj na Blokah; tov. Stanislav Legat, učitelj pri Sv. Gregorju; tov. Andrej Cvar, učitelj na Ortneku; tov. Klotilda Kunasz, učiteljica na Suhorji pri Košani; tov. Martin Humek, nadučitelj in tov. F. Zemljan, učiteljica v Bohinjski Bistrici; tov. Julij Slapšak, nadučitelj in tov. Angela Trost, učiteljica v Vodichah. — Ivan Kele, nadučitelj pri Novi Štifti; tov. Fran Zopf, nadučitelj in tov. Marija Zopf učiteljica v Pristavi. — Tov. Josip Rakovšček, nadučitelj; tov. Peter Kogoj, učitelj in tov. Zora Gerželj, učiteljica v Cerknem; tov. Anton Muzič, nadučitelj v Plaveh (4 K); šolsko vodstvo v Grahovem ob Baču (5 K 78 h). Le vsi za enega in eden za vse! Bog plati! Živeli nasledniki!

Za učiteljski konvikt. Zadnje dni meseca januarja so prejela vsa šolska vodstva na Kranjskem, Sp. Štajerskem in Primorskem poštne položnice (čeke) »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta«. P. t. tovariše nadučitelje in tovarišice nadučiteljice prosimo, da blagovolijo pri svojih tovariših in tovarišicah pobrati letnino à 2 K za učiteljski konvikt ter jo skupno oddati na bli-

žnji pošti. Če morebiti pomotoma katero šolsko vodstvo ni prejelo položnice, naj blagovoli to javiti društvenemu blagajniku, tov. Jakobu Dimniku v Ljubljani.

Zasledovana kolekta poštne znamk. Tovariš V. Škof, učitelj v Kobljeglavi, nam sporoča, da je poslal kolekto št. 115, vredno 11 K 10 h, in prazno kolekto št. 116 tovarišu Vodopivcu v Brestovico.

Izobraževalni kurzi za učitelje kupčijskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah na Kranjskem. Naučno ministrstvo je odredilo, da se ima za učitelje takozvani kupčijskih predmetov na obrtnih nadaljevalnih šolah s slovenskim učnim jezikom vršiti poseben kurz na c. kr. umetno-obrtni strokovni šoli v Ljubljani. Kurz bo trajal od 2. do vštete 14. julija letos ter obsegal nastopne predmete: Računstvo, osobito kalkulacijo, poslovne sestavke, obrtno knjigovodstvo, kupčijsko in meniško znanstvo, obrtni zakon in splošne obrtne predpise. Poučevalo se bo vsega skupaj 64 ur, in sicer vsak dan štiri ure dopoldne, a dvakrat na teden je popoldne prost pouka. — Obiskovalcem kurza bo na prosto voljo dano, po končanem kurzu delati izpit iz navedenih predmetov, ali pa tudi ne. Kdor napravi izpit, dobi izpričevalo s klavzulo, da je usposobljen za pouk v kupčijskih predmetih na obrtnih nadaljevalnih šolah; kdor se izpitu ne podvrže, prejme samo obiskovalno izpričevalo. — Število frekventantov ne sme presegati 30; vsak obiskovalec, ki stane izven Ljubljane, dobi za kurz podporo 30 K. — Vodstva obrtno nadaljevalnih šol so že dobila posebna obvestila o bodočem kurzu in nalogu, da naznanijo ravnateljstvu c. kr. umetno-obrtno strokovno šole one učitelje, ki se žele udeležiti kurza. Umeje se, da bodo dotičniki dobili primeren dopust. — Ker je želeli, da se kupčijski pouk na naših obrtnih nadaljevalnih šolah uredi po enotnih in modernih nazorih, je pač v interesu slovenskega obrtnega šolstva, da bo udeležba častna in da bo vsaka nadaljevalna šola udeležna vsaj z enim učiteljem.

Z Goriškega nam poročajo: Ko je deželno učiteljsko društvo zvedelo, da je sankcioniran zakon o ureditvi učiteljskih pravnih razmer, je poslalo zahvalno brzojavko na Nj. Veličanstvo cesarja, na naučnega ministra in na cesarskega namestnika v Trstu. Zadnja brzojavka je glasila: Svetlost, knez Hohenlohe, namestnik, Trst. — Podpisani predsednik smatra za svojo prijetno dolžnost, zahvaliti se najspoštljivejše v imenu vsega učiteljstva Vaši Svetlosti za dobrohotnost, ki ste jo izkazali v težkem položaju nahajajočemu se učiteljstvu te dežele in za neutrudno prizadevanje za rešitev vprašanja o njega plačah in za potrditev zakonskega načrta ter izraziti Vaši Svetlosti odkritosrčno vdanost. Za deželno učiteljsko društvo Franc Bajt, nadučitelj v Ajdovščini. Na ta telegram je došel istega dne (23/I.) odgovor: Nadučitelj Bajt, Ajdovščina. — Najboljšo zahvalo za vaše prijazne besede. Meni najlepše plačilo za moja prizadevanja zavest, da sem nekoliko pripomogel k izboljšanju učiteljskega položaja in veselim se z vami iz vsega srca. — Hohenlohe, namestnik.

Iz navedenega učiteljstvo lahko izprevidi, da je cesarski namestnik res blag gospod, ki nam ostane v hvaležnem spominu.

Njegovo v vsakem oziru prav knežje postopanje naj nas izpodbuja, da vsak izmed nas hrepeni z vestnim in korektnim delovanjem postaviti moza v šoli in zunaj šole. Društvo se je dne 1. t. m. po v ta namen izvoljeni deputaciji poklonilo in zahvalilo za dobrohotnost in pomoč c. k. dvornemu svetovalcu grofu Attems, deželnemu glavarju, njegovemu namestniku in referentu o zakonskem načrtu, goriškemu županu dr. Maraniju. Dva zastopnika goriškega slovenskega učiteljstva sta se poklonila in zahvalila odvetniku dr. Henrikumu Tumi za odločno zastopanje učiteljskih interesov v dež. zboru. — Obe deputaciji sta dobili od prvih dostojanstvenikov naše dežele za učiteljstvo častno izpričevalo: »Zahvaliti se imate tudi samim sebi, ker ste potrebno ukrenili, da ste dosegli namen. Le oni, ki si sam pomaga, sme pričakovati, da mu bodo drugi pomagali.« — Organizujmo se in delajmo marljivo. Pazimo in čuvajmo nad seboj, da bo naše postopanje korektno. In hoc signo vinces!

Draginjske doklade kranjskemu ljudskošolskemu učiteljstvu. Kakor poroča uradna »Laibacher Zeitung«, je sklenil deželni šolski svet glede v zadnjem zasedanju deželnega zbora dovoljenih draginjskih doklad v svoji seji dne 13. pret. m. to-le: 1.) draginjske doklade niso vsestevne v pokojnino. 2.) Pravice do draginjskih doklad nimajo samo definitivno, ampak tudi provizorično nastavljene učne osebe (ne tudi pomožno učiteljstvo), ako so v razmerju, ki ga je določil deželni zbor dne 24. novembra l. 3.) Udovljeni učitelji in učiteljice imajo pravico do draginjskih doklad, ako imajo zakonske otroke, ki še niso preskrbljeni. 4.) Omožene učiteljice, ki izvajajo pravico do draginjske doklade iz slučaja, da morajo same iz svojih dohodkov skrbeti za zakonske otroke, se morajo z dokazilom pravico utemeljujočih okolščin same zavzeti za draginjsko doklado. O takih prošnjah bo deželni šolski svet pred eventualnim nakazilom draginjske doklade povprašal za mnenje deželni odbor. 5.) Da se zabrani neopravičeno izplačevanje draginjskih doklad, morajo biti dotične mesečne pobornice, in sicer oženjenih učiteljev glede obstoja zakona potrjene od župnijskega urada. Mesečne pobornice ostalih kategorij učiteljstva, ki imajo pravico do draginjskih doklad, morajo biti potrjene od županstva, in sicer pri udovljenih učiteljih in učiteljicah v tem smislu, da imajo dotične učne osebe v resnici nepreskrbljene zakonske otroke, pri omoženih učiteljicah v tem smislu, da še obstajajo okolščine, ki jih silijo, skrbeti za svoje zakonske nepreskrbljene otroke. 6.) Učne osebe morajo vsako izpremembo razmer, na katerih temelji pravica do draginjske doklade, naznaniti potem predstojni šolske oblasti deželnemu šolskemu svetu. 7.) Dotični izplačilni uradi bodo obveščeni, naj naznajo deželnemu šolskemu svetu, ako bi učna oseba ne dvignila mesečnega obroka nakazane draginjske doklade najdlje tekom dveh mesecev po plačnosti. — Iz teh točk bi se dalo sklepati, da gre za milijone, a ne pri vsaki učni osebi za ubogih 25%. Tako se jasne vremena kranjskemu učiteljstvu pod vlado plemenitega viteza Kalteneggerja Sicer bomo še govorili o tem in o — njem.

Hranilnice in posojilnice »Učiteljskega konvikta« v Ljubljani; registrovane zadruge z omejenim jamstvom. II. redni občni zbor se je vršil dne 2. svečna 1906 ob 10. uri dopoldne v Komenskiga ulicah št. 17. Odobril je v celem obsegu poročilo načelnika in nadzorstva. Za člana načelnstva sta bila zopet izvoljena: Zupančič Vita in Likozar Anton, za namestna člana: Furlan Jakob in Simon Karel; v nadzorstvo: Marout Minka in Gale Franc, za namestna člana pa Grm Franc in Wider Karel.

Iz seje ožjega c. k. okr. šol. sveta za goriško okolico 25. januarja 1906. Gospod c. k. dvorni svetnik grof Attems je kot predsednik c. k. okr. šol. sveta nagovoril navzoče o pričetku nove šestletne dobe kot iskren prijatelj šole in ljudskega napredka. Priporočal je, naj se šolstvo skrbno in požrtvovalno pospešuje, ker se po njem pride do omike, dobrih značajev in blaginje. Imenoval je za podpredsednika c. k. okr. šol. nadzornika gospoda Franca Finšgerja. Priporočal je, naj se varuje uradna tajnost v smislu ministrske naredbe. Potem se je prešlo h dnevnem redu. — Sklenilo se je, plačevati razglase v »Učiteljskem Tovarišu«. — Gđ. Olga Furlani se je namestila kot brezplačna praktikaninja za št. Andrež in gđ. Gabrijela Mrevlje za Sv. Križ. — Dve prošnji za petletnino sta se ugodno rešili, a preden se nakažeta, se zahtevajo potrebni dokumenti, ki jih prosilca nista priložila. Enemu učitelju se ni dovolil predujem, ker c. k. okr. šol. svet ni zadovoljen z njim. Isti učitelj odlašal z izpitom učit. sposobnosti od 1. 1901 in zaradi tega svojim tovarišem ni v ponos in veselje. Rešitev prošnje za draginjsko doklado se je odložila, ker stopi v veljavo novi zakon glede plač. Enemu pomožnemu katehetu se je nakazala nagrada 25 K za pouk verstva, ko niso imeli v dotičnem kraju duhovna. Štirim nadučiteljem so se podelile podpore 60, 50, 40, 40 K in dvema učiteljicama žen. roč. del. 40, 30 K. — Prošnja neke nadučiteljeve vdove za podporo in varuha sirot neke bivše učiteljice ženskih ročnih del se predložila s priporočilom pomnoženemu c. k. okr. šol. svetu v rešitev. Dvema nadučiteljema se je dovolil zaradi bolezni trimesečen

dopust in ravno tako enemu učitelju zaradi domačih razmer, pa s pogojem, da plača supletinjo. Rešila se je neka disciplinarna zadeva.

B.
Okrajna učiteljska društva na Kranjskem prosimo, da blagovolijo vplačati letnino »Slovenskem deželnemu učiteljskemu društvu« za l. 1905. Dozdaj so jo vplačala ta-le društva: ljubljansko, logaško, litijsko, kočevsko in kamniško okr. učit. društvo. Hkrati prosimo tudi za letnino za l. 1906.

V odbor obrtnih nadaljevalnih šol je imenoval občinski svet ljubljanski tovariša Jakoba Dimnika.

Loterijski odsek učiteljskega konvikta se pridno posvetuje o prireditvi efektne loterije. Prošnja za dovoljenje loterije se je že sestavila ter se bo izročila državnemu poslancu, g. Ivanu Plantanu, da jo izroči na pristojnem mestu. Odsek je sklenil, da bo izdal 200.000 srečk po 1 K ter jih bo razposlal po vseh slovanskih in deloma tudi po nemških avstrijskih deželah, izven Avstrije pa po jugoslovanskih deželah. Bog daj srečo!

Učitelj in — starost. Pri raznih stanovih, zlasti pri uradništvu in vojaštvu starost ne le spoštujejo, ampak tudi odlikujejo, vsaj za svetnike in generale imenujejo le starejše može. Pri učiteljstvu je pa drugače: staro ubogo paro potisnejo v kot in če ni drugače jo nadomesti tudi kak — dacar.

Učiteljske draginjske doklade in — mobilizacija. Ako se bo naša prihodnja mobilizacija vršila s tisto naglostjo, kakor nam nakazujejo obljubljene draginjske doklade, potem bodo naše rezerve v bitki zopet tako točne, kakor so bile pri Sadovi in Solferini.

Imenovanje. Za provizoričnega vadniškega učitelja na slovenskem oddelku goriške c. kr. deške vladnice je imenovan g. Ernest Širca, doslej voditelj pripravljavnice za srednje šole v »Šolskem domu«. — Deželni vinarski potovalni učitelj na Kranjskem, g. Fran Gombač, znan po svojih strokovnjaških spisih, je bil v seji deželnega odbora dne 27. januarja t. l. imenovan stalnim deželnim komisarjem za vinarstvo in sadjarstvo.

Tragična smrt. G. Stanislav v Levec, sin g. dežel. šolskega nadzornika Frančiška Levca, je nagloma umrl. G. nadzorniku Levcu izrekamo odkritosrčno sožalje.

Laška šola na Brjah pri Gorjanskem?! V »Soči« čitamo, da župan in starešinstvo na Brjah vztrajajo pri tem, da postavi »Lega« svojo šolo v tej občini. Za ljudsko šolo se borijo že 16 let. Okrajni šolski svet je dovolil šolo — ali deželni šolski svet jo je odbil. Od sedanje šole je oddaljena vas le 12 metrov manj nego 4 kilometre. Zaradi tega je dež. šolski svet odbil prošnjo. Pač smešno! Občinarji pravijo: ali slovensko ljudsko šolo, kakor smo prosili, ali pa sprejmemo laško. Ljudstvo je torej ukaželjno — pa se mu brani pot do ljudske šole. Slovenski zastopniki v dež. šolskem svetu se menda pač premalo brigajo za take reči! Ali store sedaj svojo dolžnost?! Zadeva se mora pač rešiti ugodno, za Brejce — samo g. župan in občinarji naj se ne prenaglijo v nobeni reči.

Razgled po šolskem svetu.

— **Poseben deželni zakon za nadaljevalne šole**
Čehi se zadnji čas posebno zanimajo za nadaljevalne šole. Zato so sklenili, da uveljavijo poseben zakon, po katerem bodo morali v določenih slučajih snovati nadaljevalne šole. Kjer bi pa teh poleg ljudskih šol ne bilo mogoče ustanoviti, bodo morali uvesti vsaj nadaljevalne tečaje. Nadaljevalne šole naj bi snovali z ozirom na dejanske potrebe v posameznih krajih. Tu bi učence šolali bolj za trgovino, tam za obrt. V tem kraju bi se pečali bolj s črevljarstvom, tam z mizarstvom itd. V vseh slučajih pa naj bi se gledalo, da bi se fantje naučili veliko praktičnih stvari in da bi se snov kolikor možno delila po strokah. Čehi menijo ustanoviti poleg deželne šolskega sveta lastni deželni šolski svet za nadaljevalno šolstvo. In Slovenci?